

- 5) PBM випускника відповідає відповідному стандартизованому загальноєвропейському рівню (в Україні це В2 для бакалаврів, С1 для магістрів);
- 6) процес навчання ІМ має бути організований за рівневою моделлю, у якій студенти розглядаються як суб'єкти діяльності, які вирішують завдання в певних умовах, у певній ситуації, у певній сфері діяльності [6];
- 7) у процес навчання ІМ залучаються інноваційні інформаційні технології, зокрема посилення навчального процесу ІКТ;
- 8) створена розгорнута система оцінювання результатів навчання, із чіткими й прозорими критеріями й методами самооцінки, спрямованим на оцінювання досягнень студентів в оволодінні ІМ відповідно до мети навчання й загальноєвропейського PBM;
- 9) обов'язковою умовою контролюючої стадії навчального процесу є повноцінно функціонуючий зворотний зв'язок (feedback) зі студентами;

Дані механізми забезпечення якості іншомовної освіти представлені в узагальненому вигляді й потребують більш детальної конкретизації, з огляду на специфіку вищого навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. César BÎRZEA, Michela CECCHINI, Cameron HARRISON, Janez KREK, Vedrana SPAJIĆ-VRKAŠ Tool for Quality Assurance of Education for Democratic Citizenship in Schools. - UNESCO, Council of Europe, CEPS 2005
2. ru.wikipedia.org/wiki/Качество
3. Качество знаний учащихся и пути его совершенствования / Под ред. М.Н.Скаткина и В.В.Краевского. М., 1978.
4. ru.wikipedia.org/wiki/Качество_продукции
5. Quality culture in European universities: a bottom-up approach/ Report on the three rounds of the quality culture project 2002-2006. – European University Association, 2006
6. Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование: готовим к диалогу культур.- Мн.:Лексис, 2003.-184с.
7. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання С.Ю. Ніколаєва. Переклад з англ. – К.: Ленвіт, 2003 – 273с.

Надійшла 14.07.2010

УДК 7.012:001.891

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ СТУДЕНТАМИ МИСТЕЦЬКОГО НАПРЯМУ КУРСІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ДИЗАЙНУ

Н.В. ЧУПРИНА

Київський національний університет технологій та дизайну

Проблемні завдання наукової підготовки дизайнерів не можуть бути досягнуті та вирішені у повному обсязі без участі фахівців з дизайну, які мають практичний досвід науково обґрунтованої проектної діяльності. Складність та масштабність завдань, з якими стикаються сучасні дизайнери, вимагають удосконалення їх підготовки в навчальних закладах. Дизайн-освіта повинна мати науково обґрунтовані теоретичні основи

Науково-проектний розвиток вимагає рішення завдань вищих рівнів в короткі терміни. Саме цій меті служить методика наукової творчості, і методологія сучасних наукових досліджень в цілому,

яка дозволяє звужувати пошукове поле та перетворювати за допомогою евристичних прийомів та методів складне завдання на просте. При цьому кінцевий результат - дослідницько-проектне рішення - оцінюється суспільством як творче рішення високого рівня, а сам процес фактично проходить на нижчому рівні (як за стандартною схемою). Сьогодні загально визнаним є висновок: дизайн не зводиться до мистецтва чи техніки, а є самобутнім напрямком проектно-творчої діяльності в історичному, теоретичному та практичному аспектах. Але питання про модель української дизайн-освіти залишається відкритим та набуває все більшої актуальності.

Методологія сучасних наукових досліджень в дизайні костюма та методика наукової творчості озброює дизайнера так би мовити алгоритмом, за допомогою якого можна одержувати нові, оригінальні проектні рішення. Поняття «наукова творчість» не є щось незмінне: зміст, який вкладається в нього, постійно змінюється - творча діяльність підіймається на все вищий рівень, одночасно зростає кількість та складність невирішених дослідницьких завдань, особливо в дизайні.

Об'єкти та методи досліджень

Загально відомо, що ефективність досліджень з вдосконалення процесу проектування костюма як важливого елемента сучасного матеріального світу значною мірою залежить від його дослідження як продукту виробництва. Об'єктом досліджень тут безпосередньо є процес проектування, одним з головних його напрямків можна вважати розробку основних положень змісту процесу проектування об'єктів дизайну та визначення тенденцій його розвитку (удосконалення). В розвитку методів проектування костюма, виникає ряд ускладнень через те, що до останнього часу не було наукових робіт, які закладали б основи організації досліджень в галузі дизайну, і лише зараз провідні науковці в галузі дизайн-освіти України, по суті, визначають спрямованість наукових досліджень в цій сфері.

Постановка завдання

До найважливіших напрямків наукових досліджень в підготовці дизайнера найвищої кваліфікації, напевне, слід віднести вивчення об'єкта проектування та закономірностей його розвитку, аналіз властивостей та якісних показників, вивчення давно існуючих та нових матеріалів для визначення їх впливу на формоутворення, аналіз властивостей та якісних показників, з урахуванням конкретних умов використання. В подальшому розвитку досліджень та формуванні наукових напрямків важливу роль відіграє детальна розробка принципової схеми розвитку наукових досліджень в галузі дизайну одягу.

Результати та їх обговорення

Сьогодні з особливою гостротою постають питання, чому, як, для чого і якою ціною навчати. Щоб відповісти на ці запитання, необхідно мати переконливу уяву про те, якою буде людина завтрашнього дня, в якому предметному оточенні їй доведеться жити та працювати.

Дизайнер з самого початку повинен бути зорієнтований на єдину морфологію матеріально-предметного світу, на створення в ній різноманітних просторових форм та структур, користуючись усіма засобами, нагромадженими людством в цій галузі. Можна сперечатись з будь-яких конкретних пропозицій, що стосуються мети, складу, методів та засобів необхідної науково-проектної діяльності, але не можна не погодитись з тим, що науково обгрунтовані методи проектної діяльності фахівців з дизайну найвищого рівня повинні докорінно відрізнятись від існуючих в даний час методик, розроблених для традиційних шкіл. Мета та задачі такого масштабу не можуть бути досягнуті та

вирішені в повному обсязі без участі фахівців з дизайну. Звідси, нагальна необхідність у великій кількості висококваліфікованих дизайнерських кадрів, що в свою чергу, загострює проблему їх професійної підготовки та змушує шукати шляхи та засоби оперативного вирішення проблем стратегічних та методологічних проблем наукової творчості та наукових досліджень в дизайні [1].

Відповідні засоби та критерії оцінки успішності, традиційні дослідницькі прийоми та цільове призначення не об'єднуються будь-якою загальноприйнятною методологічною концепцією. Відчутним недоліком в підготовці фахівців з дизайну вищого рівня є відірваність від виробничо-технологічної галузі, реальних умов виробництва. Проблеми, що стоять сьогодні перед науковою підготовкою фахівців вищої категорії з дизайну, так або інакше висвітлюються в матеріалах закордонного досвіду, як практичного, так і теоретичного. Великобританія є найстарішою в світі промислово розвинутою країною, що розробила ефективну систему дизайн-освіти, яка знаходиться під безпосереднім контролем держави, але разом з тим, нічим не обмежує індивідуального підходу до змісту та засобів наукової творчості, залишаючи їх на розгляд окремих науково-проектних шкіл. Іншими словами, державні органи висувають вимоги, оцінюють та контролюють діяльність таких шкіл тільки за якістю кінцевого продукту та кваліфікаційних показників. Їх можна сформулювати в таких принципах: перший виходить з того, що дизайнери з найвищою науковою кваліфікацією (магістри) будуть працювати в різних галузях промисловості та дизайну; особиста роль магістрів з дизайну при створенні об'єктів буде складатися з вирішення проблем зовнішнього вигляду, вигоди в спілкуванні та легкості експлуатації; третій - від них чекають творчого відношення до своєї роботи, і це вимагає соціальної відповідальності, що формує оточення, в якому ми живемо.

Українське суспільство перебуває на такому етапі історичного розвитку, коли формується наростаючий попит на нові моделі дизайнерської освіти. Складність та масштабність завдань, з якими стикаються сучасні дизайнери, вимагають удосконалення наукової підготовки професійних дизайнерів [2].

Дизайн-освіта повинна мати науково обґрунтовані теоретичні основи. Є потреба в розробці конкретних рекомендацій для реорганізації дизайнерської освіти та практики, для розробки нових засобів, спрямованих на перетворення звичних умов різних видів діяльності на більш ефективні та на проведення й впровадження в проектну практику наукових досліджень різного ступеня складності, визначення та адаптації їх теоретичних результатів.

Науково обґрунтована та підкріплена теоретично-концептуальними висновками та узагальненнями дизайнерська діяльність повинна стати високоінтелектуальною, треба удосконалювати зміст наукової творчості та систематизацію її результатів у такій спеціальності, як дизайн, зокрема дизайн костюма. Є потреба у чіткому розмежуванні дизайну предметної сфери, дизайну нематеріальних об'єктів, дизайну з мистецьким ухилом та дизайну з технологічною орієнтацією. З одного боку, зміст освіти майбутніх дизайнерів України повинен відповідати орієнтирам розвитку проектної культури сучасних європейських держав, а з іншого - бути національним за своєю суттю, що неможливо без застосування методології та впровадження результатів наукової творчості у проектну діяльність [3].

Проблеми дизайн-освіти набувають сьогодні не стільки академічний, скільки науково-методичний інтерес.

Відсутність чіткої наукової теорії та методики формування художньо-проектних умінь засобами дизайн-освіти зумовлює протиріччя між соціальними замовленнями на творчу особистість та реальним рівнем сформованості творчого мислення та конструктивних умінь дизайнерів. Потребують дослідження різні аспекти формування науково-проектних умінь та дій, які досі не в повній мірі зачіпались науковцями: засоби комп'ютерної графіки, наукові засоби для створення дизайн-проектів, побудова колекцій одягу та серій об'єктів дизайну. Недостатня розробка в академічній науці названої проблеми зумовлює необхідність дослідження теоретичних та методологічних основ формування у студентів-дизайнерів дослідницьких та проектних умінь [4].

Завдання дослідження полягає у таких аспектах:

1. На основі аналізу сучасних наукових досліджень розробити теорію формування художньо-проектних умінь в процесі дизайнерської освіти;
2. Визначити та розробити систему формування художньо-проектних умінь з урахуванням аналізу емпіричного досвіду дизайн-освіти;
3. Дослідити фактори, які суттєво впливають на формування досліджуваної якості в процесі дизайн-освіти;
4. З'ясувати та теоретично обґрунтувати критерії сформованості художньо-конструктивних умінь в процесі дизайнерської освіти.

Для процесу наукової творчості в дизайні костюма характерний пошук рішення в умовах невизначеності, дефіциту інформації, вихід з яких полягає в ухваленні рішення. Причому невизначеність - невідповідність між змістом поточних сприйнять та змістом пам'яті, зокрема між поточним досвідом та сформульованими моделями майбутнього - складає суть проблемної ситуації, яка включає емоції та служить спонукальним поштовхом до початку мислення.

Відмітними ознаками тих предметів, процесів, рішень завдань, ідей або витворів мистецтва, які прийнято називати творчими, є, як правило, новизна або унікальність, функціональна корисність проектних рішень або естетична цінність витворів мистецтва, витонченість

Для творчих рішень характерне також створення нових співвідношень, оскільки раніше не пов'язані елементи при об'єднанні часто дають новий єдиний у своєму роді ефект. За цими ознаками до творчих відносять величезну кількість рішень, які, проте, всередині цієї групи істотно відрізняються ступенем новизни та оригінальності, суспільної значущості та корисності, часткою творчого акту та його якісним рівнем в процесі роботи над завданням. Допустимо говорити про нижчий та вищий рівні творчості. Нижчий полягає у використанні вже існуючих знань - розширенні області їх застосування.

Творчість вищого рівня пов'язана із створенням якоїсь абсолютно нової концепції, ідеї, що більшою чи меншою мірою революціонізувала науку та дизайн, та не має аналога [5].

Система підготовки фахівця вищого освітньо-кваліфікаційного рівня зі спеціальності "Дизайн" (дизайнера костюма), повинна бути побудована таким чином, щоб надати можливість студентам ознайомитись з різними напрямками наукових досліджень в дизайні костюма та самостійно виконати деякі з них в рамках проведення наукового дослідження з дизайну.

Таким чином, вивчення різнобічних аспектів наукових досліджень в дизайні костюма та самостійне виконання студентами дослідницьких розробок, їх аналіз, систематизація результатів та оформлення науково-дослідницької документації дають можливість орієнтування на виконання науково-проектної роботи на вищому ступені підготовки фахівця.

Курси наукових досліджень з дизайну для студентів мистецьких напрямів спрямовані на закріплення навчального матеріалу з головних напрямків наукових досліджень та основ наукової творчості. Вони сприяють розвитку творчого підходу до виконання поставленої задачі, надбанню навичок до самостійного проведення наукових дослідів. Їх мета і завдання – вивчення засобів та методик головних напрямків наукових досліджень в дизайні, зокрема костюма, набуття знань в галузі самостійної роботи, розвиток логічного мислення, вміння аналізувати та синтезувати результати проведених досліджень. Головні напрямки виконання науково-дослідної роботи:

- оволодіння науковими засобами пізнання, поглиблення та засвоєння учбового матеріалу;
- навчання методики та засобам самостійного вирішення наукових та творчих завдань, навичкам роботи в наукових колективах, ознайомлення з засобами організації їх роботи, сприяння успішному вирішенню актуальних наукових завдань народного господарства в галузі легкої промисловості та дизайну товарів народного вжитку. В процесі науково-дослідної розробки студенти-дизайнери закріплюють навички в роботі з науковою та науково-методичною літературою, та вміння користуватися ЕОМ для обробки експериментальних даних чи теоретичних розрахунків. Терміни та об'єми робіт на окремих етапах є орієнтовними і можуть змінюватися залежно від конкретної тематики і переважаючих методів досліджень. Як правило, на молодших курсах переважають питання теоретичного аналізу проблеми, а на старшому - експериментальне підтвердження теоретичних моделей, розроблених раніше.

Для виконання наукової роботи рекомендується застосування всього обсягу основної, додаткової та методичної літератури, проте вся вона має бути опосередковано застосована в оформленні індивідуальних завдань. Цитування та переказ теоретичного матеріалу літературних джерел в ході виконання індивідуальних завдань вважається недоліком та веде до зниження якості результатів роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чупріна Н.В. Методологія сучасних наукових досліджень / Навч. пос.–К.: КНУТД.–2009, 246с.
2. Розенсон И.А. Основы теории дизайна. – СПб: Питер, 2006. – 190с.
3. Хмельовський О.М. Вступ у дизайн. – Луцьк: Волинська мист. агенція «Терен», 2002. – 208с.
4. Ковешникова Н.А. Дизайн. История и теория. – СПб: Омега-Л, 2008. – 269с.
5. Лаврентьев А.Н. История дизайна. – Рига: Гардарика, 2008. – 128с.

Надійшла 30.06.2010